

Tar Károly

Pánik

(Regényrészlet)

XII.

A morzsára csak néhányan jöttek el a Nusiéknál rendezett szilveszteri buli résztvevői közül. Marikáékat nyilván meg se hívták. A Márta szülei ráérősen valahol a szomszédban vendégeskedtek.

Márta háziasszonyi teendői miatt többnyire a konyhában tartózkodott. Jenő terepszemlét tartott a kétszobás házban. Elhúzott szájjal csodálta a diófafurnéros kredences szekrény porcelánlippjeit, a rekamién sorakozó gobelindíszítésű selyempárnákat és a faliszőnyeg rózsaszínű patakja mellől elfutni készülő lila szarvasbikát.

Mártát a konyhában találta. Nézelődött itt is egy darabig. A konyhaablakból a hármassugrásnyi hosszúságú zöldséges kert közepén pompázó diófát látott. A tarágak a piroscserepes háztető fölé nyúltak.

Árnyékból itt nem lesz hiány a nyáron, gondolta, és miután Mártát háziasszonyi szerepében is megbámulta, gyöngéd mozdulattal kivette kezéből a vaskos konyhakést. Arasznyi darabokat vágott a padlásról hozott szárazkolbászból, amit aztán a gáztűzhelyen rotyogó vaslábasban dagadásig főztek. Tormát reszelt, kenyeret szelt, borosüveget bontott örömmel, mert kettesben lehetett a lánnyal. Kérdezett tőle mindenfélét, beszéltette, barátkozott galambbúgáshoz hasonlatos, karádkatalinos hangjával.

Eddig még senkiéhez sem hasonlíthatta Karádi Katalin hangját. Hét éves kora óta őrizte ezt a mély, vörös bársonyosnak képzelt puha hangot. Egy anyapótlásra vállalkozó cselédasszony a főtéri moziba cipelte egyszer, ahol a vetített képek iránti kíváncsisága tartotta ébren érdeklődését az *Egy szív megáll* című film végéig. Az asszony Jávor Pál bajuszkájáért szerette az ilyen filmeket, de a rábízott gyermek észre sem vette a férfiaság akkori mintaképét. Gyermeki érzéssel neki csak azok a bús dalok tetszettek, amelyeket, ha mélyhangzásúak voltak is, de mégis olyan lágyan zengtek a fülében, mint sohasem látott nagyanja babusgatónak képzelt, álmában álomba ringató suttogásai.

Márta titokzatos reggeli mosolya az átjáróban és karádis hangja arra biztatták, hogy összeszedje bátorságát és belépjen izgalmasnak ígérkező, ismeretlen érzéseket sugárzó hatókörébe. Vágyat érzett, hogy feltörje a lány tojánhéjfehér külseje mögötti világot, találni akart valami hasonlóságot, szokást, érdeklődést, tervet, ami összecseng a sajátjával. Ösztönösen társra vágyott. Kimondatlanul is szerelemre, mert ennek a szónak nem ismerte az értelmét.

Valahol olvasta, hogy igaz szerelem csak igaz házasságban lehetséges. Az ilyen meghatározások még inkább ködössé tették számára a szerelmet, növelték kételkedését, mert a szerelem sokféleségére utaltak, amely ellenkezett a környezetéből áradó tökéletesnek akart, a megfellebbezhetetlen egy mindenek-fölöttiséggel.

Szerelem, ha van, csak egy lehet. Olyan ez, mint az evangélikusoknál is tovább lépők furcsa istenhite: Egy az Isten! Vagy egy sem!

A megismerés nem szokásos módját választva, nem szüleiről, tanulmányairól, hanem olvasmányairól kérdezte a lányt.

Márta akkoriban, minden tervszerűség nélkül, a francia realizmus íróinak műveit kóstolgatta, az oroszoknál Tolsztoj legfőbb művéig jutott. És divatból, de azért is, mert maga is kilépni szeretett volna röghöz kötött kétnyelvűségéből, a világnyelvek közül, magántanulmányként, a németet választotta.

Este tízig a társaság felfalt minden szendvicset, aprósüteményt, és jóllakott puhára főtt tormás disznókolbásszal. Elfogyott néhány üveg murfatlari bor, táncoltak, harsányakat nevettek régi vicceken és egymás bohóckodásain. És aztán, az utolsó busszal, hazamentek.

Jenő segített rendbe rakni a lakást, és megígérte, hogy hétvégén, mielőtt mo-ziba viszi Mártát, németórát tartanak. Márta szabadkozott egy kicsit, de aztán vállalta a tanárnői szerepet.

Auf Wiedersehen! — Auf Wiedersehen!, köszöntek el egymástól.

És mindketten, valamire várakozóan, mosolyogtak.

Ma újra becsöngetett hozzám Katherina. Szokásosan csendes este volt. Éppen az aznap szerzett új könyvespolcomat rendeztem. Egyszerű fehér polcot unt meg valamelyik svéd szomszédom. Talán éppen a nemrég befejezett toronyház egyik lakója döntött az Új lakásba új bútort! hangzatos jelszó mellett, és ezzel lehetővé tette, hogy előbbre lépjek sokféle és sokszínű polcaim egységesítésében. Már csak egy polcot kell kicserélnem abhoz, hogy csupa fehér könyvespolcon sorakozzanak szépen gyarapodó könyveim.

Amióta itt vagyok, ebben az eddigi kommunizmusoknál paradicsomiabb országban, üzletből egyetlen könyvet sem vásároltam. A havonként sorra kerülő istentiszteletek utáni kávézás-kor időnként több kartondoboz könyvet terítenek szét a rendezők a hívők számához mérten többszörösen, több asztalkán. Többnyire nagyon régi könyvek között lehet ilyenkor keresgélni, amelyek valamelyik megöregedett hazánkfia megunt könyvtárából származnak. Csinos házi könyvtárak is terítékre kerülnek olykor, miután gazdájuk, megunva a magányosságot, nem-hogy olvasni, de lélegzeni is elfelejtett. Néhány koronáért olyan alig olvasott könyveket szereztem, amelyek elején, dedikáció vagy ajánlás áll, miszerint

Szeretett feleségemnek, születésnapjára... vagy Kedves barátomnak a régi szép időkre emlékezve... és egyéb gügye szöveg olvasható.

És mindenféle olyan könyvem is akad szép számmal, amelynek első oldalán egykori tulajdonosának többnyire olvasható aláírása áll, és az ilyen aláírt könyvek belsejében, mindig azonos számú oldalon megismétlődik az aláírás, s ettől talán még értékesebb a gyűjteményem. Könyvtáram spontánul alakult nemzetiségi temető, ahol egy-egy svéd-magyar eltávozott sorstár-

Sam nevét sírkőnek is beillő kötetek őrzik. Fehér polcaimon ezek a kötetek sajátos emléktáblák, márványutánzat-keretben.

Virtuális temetőm gondozása közben, nyilván, savanyú pofát vágtam, s ezt mutattam Katherinának, amikor ajtót nyitottam.

Valami baj van, kérdezte riadtan Katherina.

Ááá, debogy, búztam számat a lehető legközelebb a fülembe, mert átvillámlott rajtam, hogy a nők sem kedvelik a savanyú pofájú palikat, ami pedig engem illet, ki nem állhatom, amikor komolykodnom kell.

Üsd el egy viccel, súgja ilyenkor második énem.

Könnyű azt mondani, mérgelődik a kettő közül mindig a másik felem, mert hogy rettenetes szokásom elengedni a vicceket a fülem mellett.

Na és svédül viccelődni? Hol vagyok én még attól!

Do you speak English?, kérdezem sajátosan szűkszávú angolsággal.

Who are you thinking of?, csodálkozott Katherina, hiszen ebben az országban, rajtam kívül itt mindenki beszél angolul.

Magyarázok, hogy a viccbeli svéd analfabétának szól a kérdés:

Do you speak English?

Mire a svéd:

Nej, jag spikar lådor...

(Az angol beszélni ige kiejtése hasonló a svéd szegezni-bez. Ilyenformán a svéd nem angolt szegez, hanem ládat.)

Katherina szemében játékos fények gyúlnak. Értékeli, hogy a ládat szegező, angolul semmit sem értő svéd helyébe képzelem magam.

Pedig ha tudná, hogy inkább szobrász vagyok, hiszen Michelangelo módjára, a szerelem, klasszikusok által, remekbe faragott szobrákat darabolom, forgácsolom, és abban reménykedem és piszkálkodom, hogy a hozott anyagból a magam tetszésére újrafaraghatom, újraalkothatom.

Katherina a Vénuszom, és egyelőre nekem úgy jó, ahogy van, de arról álmodozom, amikor már nem képzeletbeli, hanem valóságos simogatásokkal alakítom teltkarcsúságát és irántam gyarapodó, engem babusgató érzéseit.

I think we've met before, idézem a társalgási könyv idevágó mondatát, és arról érdeklődöm, hogy lengyelül ez miképpen hangzik.

Katherina úrinő: nem kérdez, nem csodálkozik, hanem rögtön a nagyszüleitől tanult lengyelre fordítja a szót, így fizet jópofáskodásomért, s mutat hajlandóságot, hogy ezzel is újabb reményt ültessen koromnál fogva józanságra állított férfiasságomba.

Nigdy w zyciu nie spotkalem takiego sexownego faceta jak ty!

Ezt zsongta, recsegettette, foga fehérvét mutatva pajkosan Katherina, és anélkül, hogy egyetlen szót is értettem volna, láttam rajta, hogy van miért nevetniünk. De résen voltam, kértem, hogy billentyűzze ezt a lengyel mondatot mindig bekapcsolt állapotban lévő gépem képernyőjére.

Most, amikor naplómát írom, a fordítói program segítségével azt olvastam ki belőle, hogy még soha nem találkozott nálamnál csinosabb fiúval.

Még jó, hogy akkor, amikor elhangzott, nem értettem! Ki tudja, mire lettem volna képes, ha szó szerint értem ezt a késsé gunyoros mondatot?

A valóban férfiak az ilyen kis bátorítástól mindjárt megpróbálják lefektetni a nőket.

Én csak elmondattam, elénekeltettem vele néhányszor a mondatba foglalt lengyel dallamot. Közben ismételte, Katherinam egyre inkább vidámodott. Röhögtem én is, mint bolond a farkának, merthogy nincs szebb a nevető nőnél. Katherina fehér arcbőréen úgy bunyorogtak a széplők, mint nyári éjszakákon a távoli csillagok, mellei kéjesen himbálóztak, rázkódtak ütemesen, hogy rögtön elképzeltem, amint meztelenül lovagol rajtam és az élvezettől felszegett sörényes feje, mint a gátugrató fajlovaké, akik tudják, hogy szépségük örök érvényű, akkor is, amikor csak pillanatokig tart.

De tettekre nem merészkedtem, mert hatodik érzékem súgta, hogy Katherina pajkossága csak játék. Az érett cica játéka az agg egérrel.

Biztosan van néhány pobarad, kérdezte mosolyogva Katherina, és biztatott, hogy dugóbúzót is keressék. Műanyag zacskóból borosüveget húzott elő.

Átvettem az üveget, szemüveg nélkül homályosan láttam a címke szövegét:

Bodegas y Viñedos Castiblanque

Spanyolul is tudsz?, kérdeztem kíváncsiskodva.

Inni igen!, nyelvelt Katherina, és elterült a kanapén.

Pillanatra megállt bennem a ketyegő. Karnyújtásnyira a világ legtermészetesebb módján kénalkozó, kábé hetven kiló, feltérképezhető, bebarangolható vágy terült el előttem.

Bebeszelhetsz ennél különbeket is magadnak, figyelmeztetett józanságom. Katherina semmit sem akar tőled, ő csak van, ha akarod, virág, amit csodálni, szagolni lehet, de leszakítani nem, mert érintésre megfeszülne, minden porcikája védekezne, és nyilvánvaló, hogy közreműködése nélkül egyetlen férfinak sem sikerülne a vele való játék.

Tálcán kristálypoharakat hoztam a konyhából. Nem kellett sokat válogatnom, felszáz különféle pobaram közül boros kristálypohár csak kettő akadt. Úgy látszik, ezek a svédek is megbecsülik az értékes holmit, ebből aránylag keveset találtam az üvegyűjtőkben.

Szeretnék tőled valamit, szóló svédesen körülményeskedve Katherina, miközben gyakorlott mozdulatokkal kibúzta a dugót az üvegből.

Éppen erre vágyom, válaszoltam rögtön, és reménykedtem, hátha félreérti.

Némi üresjárat következett, amikor hiába dicsértem Katherina mély és szépségétől roskadozó, tarajos hullámokban áramló nőiességét, apró kacarászásokkal adta tudtomra, hogy jólleik, amikor szavakkal csiklandozom, de közben apránként visszafogta magát, és szép lassan kiderült, mit vár tőlem azon az estén és főként az azt követő napokban.

Konyhai jártasságomat tapasztalva, arra gondolt, segíthetnék neki az itteni egyetemen is szokásos, az évfolyamtársaival való haverkedés céljából rendezett házibulija rendezésében.

Sorra vettük, hogy mi volna lehetséges és alkalmas az esemény étlapján. Kizártunk minden svéd kaját, s a sajátosan lengyelt is, mert csak homályos emlékeink voltak a különféle tésztákról, gombócokról, kásákról, a lengyel pirogról és egyebekről, amelyek hagyományos elkészítése, különben is, napokat venne igénybe. Holmi aludtjejes uborka- vagy céklalével készített lengyelles leves szóba sem jöhetett, mert a fiatalság ma már nem eszik levest. A bigost, amely egyféle édes-savanyú káposztából kolbásszal és füstölt hússal készített székegygulyás féle, nehéznek találtuk az elkényeztetett diákgyomornak, a sertéslábszárból készíthető golonkát pedig csontoságáért ejtettük, mert ilyesmit ma már nem szívesen szopogatnak a fiatalok. Végül a korsze-

rúszított és lengyelesnek kinevezett gulyásban egyeztünk meg, amelyben csont nélküli sertés- és marhabúis falatok adják az alap ízt, a köményes, zöldéséges paprikás krumpli pedig lakatossá teszi ezt az egytálételt.

Közben elfogyott a bor, de csak az arca tüzelt Katherinának, s hiába forgolódtam kan kutyája módjára körülötte, hajlandóságot nem mutatott.

Ezt a sors csapásának tulajdonítottam, mert eszembe jutott Jutka. A magyar egyesület egyik színbázi előadásán ismerkedtünk össze. Érdeklődő, nyüzsgő asszonynak tűnt. Jóval az ötvenhatosok áradata után érkezett Svédországba, élbetetlen férjét valamelyik alföldi kisvárosban hagyta, és itt az elvált nők felszabadultságával kezdett új életet.

A svédeknek, éppen úgy, mint a világ más jóléti államában, a bevándorlók arra kellene, hogy kiszolgálják az őslakosságot: takarítsanak, főzzenek, ruhát mossanak, eltiintessék a szemetet, az ország déli vidékén pedig leszedjék az epret, betakarítsák az uborkát, és mindenféle különszobás és ultramodern öregotthonokban mossák az aggok fenekét. Abol az átlagéletkor majdnem nyolcvan-kilencven év, az elkényeztetett öregek, ha kicsit figyelnek, anélkül, hogy tudnák, miért, könnyedén, száznál több évig is eléldegélnek. Nincs is más céljuk, hiszen minden születésnapjukon dalolva harsogják egymásnak a jókívánságot:

Leve vi hundrade år!

Éljünk száz évig!

A legkülönfélébb országokból menekülő iskolázatlan elnyomottak szívesen végeznek itt minden alantas munkát. Az iskolázottak, mert a befogadók nem ismerik, vagy csak évekkig tartó nyelv- és más vizsgák után ismerik el tudásukat, szenvednek ezeken a munkahelyeken.

Emlékszem, Jutka, az előadás szünetében, gyorsan pergő nyelvel, mindent elmondott magáról. Panaszkodott, hogy otthonról hozott középfojú egészségügyi végzettségével semmire sem ment, aztán néhány éves gyöttrő alantas munka után kitalálta magának a pedikűrös szakmát, magánvállalkozásba fogott és a környék legnagyobb kórháza mellett nyitott rendelőt. Magamban lábpedagógusnak neveztem, és amikor megkért, tervezett reklámszövegéhez néhány felvételt készítettem rendelőjében. Aztán az egyik este rám telefonált, hogy útban van felém. Arra gondoltam, hogy a fotókat kívánja látogatásával meghálálni. Ő is spanyol bort hozott ajándékba. Az üveg felénél már mindnet tudtam a férfiakkal szembeni csalódottságáról: majdnem egy évig etetett, öltöztetett, mosott, vasalt egy férfin, aki elvárt ragaszkodása helyett, függetlenségét gyakorolva, nem átallott, ugyanabban a lakónegyedben, egy másik bevándorló nőböz pártolni.

Jutka többször is megkérdezte tőlem, hogy ez milyen dolog, és kénytelen voltam engedni következtetésének, miszerint az ihyesmi valóban nem mondható szépnek.

Láttam, hogy az üres üveg Jutka elégedetlenségét tovább növelte, aminek az ágyamra dőlve óhajtott véget vetni.

Mondtam neki egy ócska viccet arról, hogy vannak olyan nők, akiket, amikor hellyel kínálnak, hirtelen felindultságból, vagy más egyéb okok miatt, se szó, se beszéd — hanyatt dőlnek. Aztán, persze, megbánják, mint a szuka, amelyik hetet kölykezett.

Szóval, így állunk, mondta fenyegetően Jutka, és szerencsémre megsértődött.

Ki tudja, mi történt volna, ha egy pillanatra elnyomja magában ezt az ilyenkor nagyon is hasznos emberi érzést.